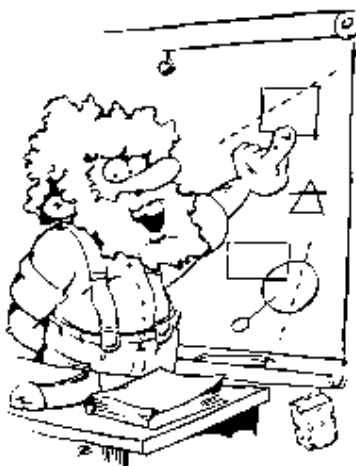

Evaluaties Geëvalueerd

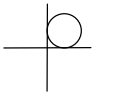
~ het grote evaluatie onderzoek ~

1003

ASVA Studentenunie Onderzoeksbureau
2000

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Hoofdstuk 1: Inleiding	2
Hoofdstuk 2: Methode van onderzoek	4
Hoe is er gewerkt in dit onderzoek?	4
Hoofdstuk 3: Een overzicht van de evaluatiesystemen per onderwijsinstituut	5
Welk onderwijsinstituut gebruikt welk evaluatiesysteem?	5
Hoofdstuk 4: Uitwerking van vraag 2 tot en met 8	8
Inleiding	8
Uitwerking van de vragen	8
Conclusie	14
Hoofdstuk 5: De Uvalonprocedure	15
Inleiding	15
Didactische evaluatie	15
Omgaan met uitkomsten van Uvalon	16
Het interpretatiemoment, een lelijk woord	16
Conclusie	17
Hoofdstuk 6: Overige evaluatiesystemen	18
Opleidings specifieke schriftelijke evaluatie	18
Mondeling evaluatie-interview	19
Voor- en nadelen	20
Aanbevelingen	21
Hoofdstuk 7: Conclusies en Aanbevelingen	22
Conclusies	22
Aanbevelingen	23
BIJLAGEN	25
Bijlage 1: Overzicht van de opleidingscommissies die zijn opgenomen in het onderzoek	25
Bijlage 2: De vragenlijst voor studentleden en docentleden van de opleidingscommissies	26
Bijlage 3: Het evaluatieplan	27

Voorwoord

Het is weer feest voor het ASVA Studentenunie Onderzoeksbureau! Er is een onderzoeksverslag afgerond, met als onderwerp het evaluatiesysteem aan de UvA. Het idee onderzoek te doen naar het evaluatiesysteem komt voort uit de kritiek die is ontstaan op de verschillende manieren van evalueren aan de opleidingen. Want welke opleiding evalueert er nu met welk evaluatiesysteem? Wat gebeurt er met de uitkomsten van de evaluaties? Worden ze besproken in de opleidingscommissie en onderneemt deze vervolgens gepaste actie? Deze vragen hebben wij verwerkt in dit onderzoek, dat wij gehouden hebben onder studentleden en docentleden van opleidingscommissies.

Het afnemen van evaluaties behoort tegenwoordig tot de beleidspraktijk. Herziening van hetgeen aan studenten wordt aangeboden, wordt van groot belang gevonden voor de voortgang en ontwikkeling van het onderwijs aan studenten. Op bepaalde momenten in de opleiding vullen studenten ofwel schriftelijk een vragenlijst in, of ze voeren mondelinge gesprekken met andere studenten en docenten over het vak dat zij gevolgd hebben. Doel is de mening van de student op een gestructureerde wijze kenbaar te maken.

De uitkomsten van de evaluaties worden verwerkt tot een samenvatting. Deze behoort besproken te worden in de opleidingscommissie. Wanneer de opleidingscommissie actief gebruik maakt van de mogelijkheid advies te geven naar aanleiding van het resultaat van de evaluatie en wanneer het advies doorwerkt in het onderwijs, heeft het evalueren het nagestreefde effect. Het blijkt dat als de uitkomsten van de evaluatie 'ergens blijven hangen', er een zogenaamde 'evaluatiemoeheid' optreedt. Studenten, in dit geval, nemen niet meer de moeite om evaluaties in te vullen of bij te wonen.

Evaluatiemoeheid kan voorkomen worden door actief met de uitkomsten van de evaluaties om te gaan. Bijvoorbeeld door aan studenten te laten zien dat er wel degelijk iets gebeurt met de evaluaties die zij invullen. De resultaten van de evaluaties zijn in principe voor iedere student openbaar. Wij vinden dat het aan de opleidingscommissies is deze belangrijke taak te vervullen.

Wij bedanken iedereen voor zijn of haar medewerking!
Anna, Johan en Jan.

ASVA Studentenunie Onderzoeksbureau 2000

Hoofdstuk 1: Inleiding

Het onderzoek naar evaluaties richt zich op het proces van de evaluatie nadat deze bij de studenten is afgenomen en nadat de uitkomsten zijn verwerkt. Doel is in kaart te brengen door wie de uitkomsten van de evaluatie worden besproken om vervolgens te kunnen overzien wat er met de uitkomsten van de evaluaties gebeurt. Helaas past een onderzoek naar de vraag of evaluaties daadwerkelijk het onderwijs verbeteren, niet binnen de mogelijkheden van dit onderzoek. Maar dit staat wel op het verlanglijstje van het Onderzoeksbureau.

Aan de UvA zijn tal van evaluatiesystemen in gebruik. Naast of in plaats van Uvalon, gebruiken veel opleidingen eigen evaluatiesystemen. Deze evaluaties vormen de *interne kwaliteitscontrole* van het onderwijs. Het college van bestuur van de universiteit hecht waarde aan het goed volbrengen van het evaluatieproces. In het studentenstatuut in het hoofdstuk 'Kwaliteit van het onderwijs' (art. 6.10) staat:

"Het college van bestuur geeft op verschillende wijze inhoud aan de beoordeling van de kwaliteit van het onderwijs aan de Universiteit van Amsterdam. Deze beoordeling bestaat uit vormen van interne kwaliteitszorg waaronder de systematische toetsing van de kwaliteit van de onderwijsmodulen."

Opleidingscommissies behoren een belangrijke taak in het evaluatieproces te hebben. In een periodiek overleg bespreken de leden van de opleidingscommissie de uitkomsten van de evaluaties van de afgelopen periode. Wanneer uitkomsten van een module/vakevaluatie negatief zijn, is het de taak van de opleidingscommissie tot actie over te gaan. Doel van de actie is verbetering van het onderwijs te realiseren.

Om te analyseren op welke wijze er met de evaluaties wordt omgegaan, is de volgende korte, maar krachtige probleemstelling geformuleerd:

"Hoe wordt omgegaan met evaluaties aan de UvA?"

Evalueren van onderwijs is belangrijk. De signalerende functie zorgt ervoor dat aan studenten en docenten in opleidingscommissies (objectieve) informatie wordt verschaft. Zowel over de kwaliteit van het onderwijs als over eventuele problemen binnen het onderwijs. Evaluaties geven informatie over de knelpunten en de sterke punten in de modules. Om tot een antwoord op de probleemstelling te komen, zijn de volgende vijf deelvragen opgesteld. Iedere vraag wordt in een of meerdere

hoofdstukken uitgebreid behandeld. De deelvragen worden hieronder opgesomd en toegelicht:

1. Welke verschillende evaluaties worden er gebruikt aan de opleidingen?

Om deze vraag te beantwoorden hebben we een inventarisatie gemaakt van de evaluatiesystemen die de verschillende OWI's gebruiken. Deze is beschreven in hoofdstuk 3. Uitleg over de verschillende gebruikte evaluaties volgt in de hoofdstukken 5 (beschrijving van Uvalon) en 6 (beschrijving van de overige evaluaties).

2. In hoeverre worden de resultaten van de evaluaties in de opleidingscommissie behandeld?

Deze vraag is van belang voor de verdere analyse. De reden hiervoor is dat de vragenlijst uitgaat van de veronderstelling dat de resultaten op een of andere wijze in de opleidingscommissie worden behandeld. In hoofdstuk 4 wordt weergegeven hoeveel opleidingscommissies de resultaten systematisch behandelen en hoeveel opleidingscommissies dit niet doen.

3. Wat wordt er met de resultaten van de evaluaties gedaan?

Deze vraag is het meest belangrijk voor dit onderzoek. Doel is dan ook in hoofdstuk 4 in te gaan op hoe het evaluatieproces in werkelijkheid verloopt, met nadruk op de behandeling van de resultaten. In hoofdstuk 7 wordt de werkelijke situatie vergeleken met de gewenste situatie.

4. Hoe worden de evaluaties gewaardeerd?

In hoofdstuk 4 wordt geprobeerd een verband te leggen tussen de gebruikte evaluatie en de waardering door de Oc-leden van die evaluatie.

5. Wat is de rol van studenten in het evaluatieproces?

De rol van studenten in het evaluatieproces komt in meerdere hoofdstukken naar voren. In het laatste hoofdstuk geven wij onze visie op welke taak studenten zouden moeten hebben in het evaluatieproces. Tenslotte betreft het hier een onderzoek door en voor studenten. De indeling van het onderzoeksverslag is als volgt. Hoofdstuk 2 beschrijft de onderzoeksmethode. In hoofdstuk 3 wordt een overzicht gegeven waaruit blijkt welke opleiding welke evaluatie (s) gebruikt. Daarna wordt in hoofdstuk 4 in gegaan op de vragen uit het interview. Vervolgens

wordt in hoofdstuk 5 de Uvalon evaluatie behandeld en in hoofdstuk 6 de overige evaluaties die aan de UvA in gebruik zijn. In hoofdstuk 7 volgt tenslotte een conclusie en aanbevelingen.

Hoofdstuk 2: Methode van onderzoek

Hoe is er gewerkt in dit onderzoek?

Doelgroep voor het onderzoek naar evaluatiesystemen aan de UvA zijn studenten en docenten, die in de opleidingscommissies hebben gezeten in het studiejaar 1998/1999. Zij hebben de ervaring van minimaal een jaar in een opleidingscommissie gezeten te hebben. Er is naar gestreefd van iedere opleiding de opleidingscommissie te benaderen. Het aantal opleidingscommissies aan de UvA bedraagt 68, waarvan wij schatten dat zo'n 10 à 20 procent niet actief is. Van 31 opleidingscommissies hebben we antwoorden ontvangen (zie voor de lijst van ondervraagde opleidingscommissies bijlage 1).

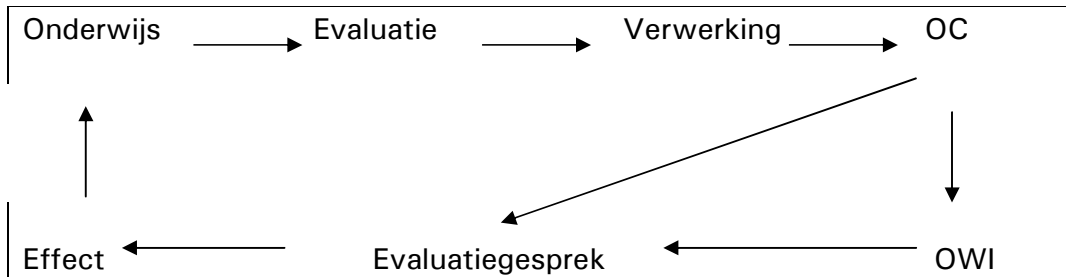
Aan studentleden en docentleden van de opleidingscommissies is een achttal vragen gesteld, ofwel per telefoon, ofwel via e-mail. De vragen bestaan uit zes open en twee gesloten vragen. Het is zoveel mogelijk de bedoeling geweest de ondervraagden zelf hun mening te laten geven over hetgeen er in de vraag naar voren is gebracht. De antwoorden op de vragen hebben vervolgens een waarde gekregen, voor zover mogelijk. De toelichtingen bij de vragen zijn in de uitwerking van de antwoorden opgenomen (zie voor de vragenlijst van het interview bijlage 2). De opleidingscommissies worden bij naam genoemd daar waar het interessant is. Hierbij wordt echter verwezen naar wat het desbetreffende opleidingscommissielid geantwoord heeft.

In schema 1 wordt het evaluatieproces in beeld gebracht, zoals het als uitgangspunt is genomen voor dit onderzoek. Het beginpunt en het eindpunt is het onderwijs aan studenten. Hiermee worden de modules/vakken bedoeld die studenten volgen binnen de opleiding. Van elk vak wordt aan het einde van de periode een evaluatie afgenomen. De evaluatie wordt ingevuld door studenten. Vervolgens worden de evaluaties verwerkt tot een samenvatting van de resultaten. De verwerkte evaluaties worden in de opleidingscommissies besproken. De opleidingscommissie heeft de mogelijkheid advies te geven naar aanleiding van de uitkomsten van de evaluaties. De adviezen worden via de onderwijsdirecteur of opleidingsdirecteur, of direct vanuit de opleidingscommissie gebruikt ter ondersteuning van het evaluatiegesprek met de docent. Het doel van het evaluatiegesprek is verbetering of ontwikkeling van het onderwijs te bereiken. We benadrukken hierbij dat evaluaties en evaluatiegesprekken niet alleen bij problemen functioneel

zijn, maar ook gebruikt kunnen worden om positieve elementen uit en ervaringen met onderwijs naar boven te brengen.

De evaluatieprocedure is als volgt samengevat:

Schema1: *evaluatieprocedure 1*

Hoofdstuk 3: Een overzicht van de evaluatiesystemen per onderwijsinstituut

Welk onderwijsinstituut gebruikt welk evaluatiesysteem?

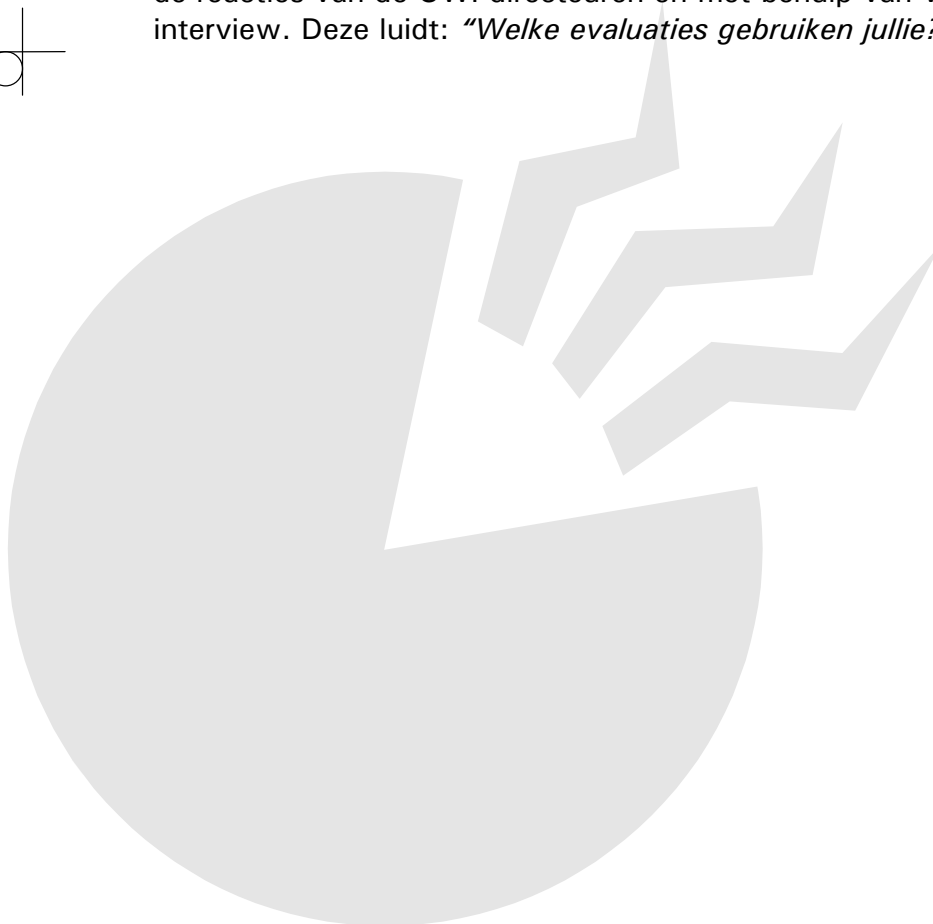
Aan zeventien onderwijsdirecteuren hebben wij gevraagd welke evaluatiesystemen zij gebruiken. Onderwijsinstellingen zijn verantwoordelijk voor de evaluaties aan de opleiding(en). Het gaat om de volgende onderwijsinstellingen:

- Biologie
- Economie
- Geneeskunde
- Geschiedenis- en Regio Studies
- Kunst- en Cultuur Wetenschappen
- Medische Informatiekunde
- Neerlandistiek
- Pedagogiek en Onderwijskunde
- PSCW
- Psychologie
- Rechtsgeleerdheid
- Ruimtelijke Wetenschappen
- Scheikunde
- Taal- en Letterkunde
- Theologie en Religie Studies
- WINS
- Wijsbegeerte

Hieronder wordt per onderwijsinstituut aangegeven welk evaluatiesysteem zij gebruiken. Er wordt in de eerste plaats onderscheid gemaakt tussen Uvalon-evaluaties en overige (veel gebruikte) evaluaties. In de tweede plaats bestaan er naast deze evaluaties eigen evaluaties van de opleidingen, die uniek zijn en ontworpen aan de eigen faculteit.

Opgeteld gebruiken acht onderwijsinstituten de Uvalon evaluatie. Uit deze acht gebruiken vijf onderwijsinstituten naast Uvalon panelgesprekken en zes een eigen evaluatieformulier (hierin zit een gedeelte overlap). De overige negen onderwijsinstituten gebruiken geen Uvalon evaluatie; acht gebruiken panelgesprekken en zeven een eigen evaluatieformulier. Slechts één onderwijsinstituut maakt alleen gebruik van panelgesprekken. En slechts één onderwijsinstituut maakt gebruik van enkel een eigen evaluatiesysteem.

In tabel 1 staan de onderwijsinstituten vertikaal; horizontaal staan de evaluaties die zij gebruiken. Het schema is in elkaar gezet met behulp van de reacties van de OWI directeuren en met behulp van vraag 1 uit het interview. Deze luidt: *“Welke evaluaties gebruiken jullie?”*

Tabel 1: *Evaluatiesysteem per onderwijsinstituut*

Onderwijsinstituut	Uvalon	Respons Groep	Eigen evaluatie Formulier	Andere
Biologie	Geen	Panel gesprek en College Respons Groepen	Geen	
Economie	Geen	Panel gesprek	Teleform	
Fac. der Ruimtelijke Wet.	Uvalon	Panel gesprek	Ja	
Geneeskunde	Geen	Geen	Ja	Nabespreking en exit-enquêtes
Geschiedenis & Regiostudies	Uvalon	Panel gesprek	Ja	
Kunst & Cultuur Wet.	Uvalon	Panel gesprek	Geen	
Medische Informatiekunde	Geen	Geen	Ja	
Neerlandistiek	Uvalon	Geen	Soms	Uvalon alleen in propedeuse
Pedagogiek en Onderwijskunde	Uvalon	Panel gesprek	Ja	
Politiek en Sociaal Culturele Wet.	Uvalon	Geen	Soms	
Psychologie	Uvalon	Panel gesprek	Ja	
Rechtsgeleerdheid	Geen	Panel gesprek in de propedeuse	Ja	
Scheikunde	Geen	Panel gesprek	Ja	
Taal- en Letterkunde	Geen	Geen	Ja	Propedeuse enquêtes
Theologie & Religiestudies	Uvalon	Panel gesprek	Geen	
Wijsbegeerte	Geen	Panel gesprek	Geen	
WINS (FDNWI)	Geen	Trimester Respons System	Geen	Propedeuse enquêtes

Beschrijving en uitleg van de hierboven genoemde evaluatiesystemen komt aan de orde in hoofdstuk 5 en 6.

Hoofdstuk 4: Uitwerking van vraag 2 tot en met 8

Inleiding

In dit hoofdstuk worden vraag twee tot en met acht geanalyseerd. De eerste vraag (*welk evaluatiesysteem wordt er gebruikt?*) is in het vorige hoofdstuk aan de orde gekomen. Iedere vraag wordt in een aparte alinea en in de volgorde waarin deze gesteld is, besproken. **Sheet 1a; b; en c** geven een samenvatting van de antwoorden op de vragen in procenten of gemiddelden. De toelichtingen die de Oc-leden bij de vragen konden geven, zijn hieronder in de tekst opgenomen.

De vragen zijn telefonisch en per e-mail gesteld aan leden van de opleidingscommissies. Van de Oc-leden zijn er 26 student en 15 docent. Wanneer er gesproken wordt over een opleidingscommissie wordt er verwezen naar wat het desbetreffende OC-lid geantwoord heeft. Er wordt naar gestreefd zoveel mogelijk antwoorden weer te geven in de tekst (zie voor de vragenlijst bijlage 2).

In totaal zijn er 31 opleidingscommissies in het onderzoek opgenomen. De opleidingscommissie van Tandheelkunde is niet opgenomen in het onderzoek, omdat de opleiding gebruik maakt van het evaluatiesysteem van de VU.

Uitwerking van de vragen

Vooraf zijn wij ervan uitgegaan dat iedere opleidingscommissie betrokken behoort te zijn bij het evalueren van het onderwijs. De opleidingscommissie heeft tot taak de kwaliteit van het onderwijs te bewaken met de middelen, die zij hiervoor heeft. Dit houdt in dat de opleidingscommissie tot taak heeft *'gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen aan het bestuur van de opleiding en de decaan over alle aangelegenheden betreffende het onderwijs in de desbetreffende opleiding'* (studentenstatuut, art. 6.15). De uitkomsten van de onderwijsevaluaties behoren te worden besproken in de opleidingscommissies. Wanneer uit de evaluatie blijkt dat er aanleiding is het onderwijs onder de loep te nemen, kan de opleidingscommissie tot actie overgaan. Dit gebeurt in overleg met alle leden van de opleidingscommissie.

Vraag 2: 'Is de Opleidingscommissie zelf betrokken bij de onderwijs evaluaties?'

Op de vraag of de opleidingscommissie zelf betrokken is bij de evaluaties was het slechts mogelijk om met ja of nee te antwoorden. De toelichting op het al dan niet betrokken zijn van de opleidingscommissie volgt in vraag drie. Uit vraag 2 kan de conclusie getrokken worden dat 73 % van

de Oc-leden zegt betrokken te zijn bij de behandeling van de evaluaties in de opleidingscommissie. Hier tegenover staat dat 27% zegt niet betrokken te zijn bij de behandeling van de evaluaties. De redenen hiervoor zijn verschillend. Deze zijn uitgewerkt bij vraag 3 in de volgende paragraaf.

Vraag 3: 'Op welke manier is de opleidingscommissie bij de evaluatie betrokken?'

Het beantwoorden van deze openvraag is geheel over gelaten aan het OC-lid. Een overzicht van de meest opvallende reacties staat hieronder:

Het studentlid van de opleidingscommissie **Mediterrane Archeologie** antwoordt dat er tot nu toe nog niet, en dus in de toekomst hopelijk wel, in de opleidingscommissie wordt gesproken over onderwijsevaluaties, omdat de docenten niet enthousiast zijn over het idee. Bij de opleidingscommissie **Spaans** is de reden ernstiger. De opleidingscommissie 'ligt op z'n gat'. Dit heeft tot gevolg gehad dat de evaluaties slechts oppervlakkig door studenten zijn bekeken. De opleidingscommissie **Politicologie** vindt dat zij te onoverzichtelijke resultaten krijgt. En zodoende niet fatsoenlijk de evaluaties kan bespreken. Volgens een studentlid van de opleidingscommissie **Antropologie** gaat het bekijken van de resultaten van de evaluaties via de studiecoördinator. Het student-lid van de opleidingscommissie **Fiscale Economie** merkt op dat er geen onderscheid gemaakt werd, in het vervolg hopelijk wel, tussen de opleiding fiscale economie en fiscaal recht. Deze opleiding hebben in de latere fase van de opleiding een aantal gezamenlijke vakken, maar een verschillende vooropleiding. Dit zou in het vervolg niet meer door elkaar heen moeten lopen. De overige leden die nee antwoordden, hebben geen toelichting gegeven.

73% van de Oc-leden antwoordt betrokken te zijn bij de bespreking van de uitslagen van de evaluaties. De wijze waarop is verschillend. In de ene OC worden de resultaten besproken aan de hand van een samenvatting, die vooraf gemaakt is door bijvoorbeeld de OWI, een evaluatiemedewerker of een studentlid. De Opleidingscommissies **Wiskunde**, **Culturele Studies**, **Fysische Geografie** en **Medische Biologie** nemen een zelfgemaakte evaluatie af, die specifiek op de opleiding is toegespitst. De OC verwerkt de evaluaties zelf en onderneemt passende actie. Deze OC's zijn actief betrokken bij het evalueren van de modules/vakken.

De OC **Culturele Studies** wil in de toekomst studenten via e-mail laten weten wat de resultaten zijn van de evaluaties. De opleidingscommissies **Pedagogiek**, **Politicologie** en **Communicatiewetenschap** bespreken de uitslagen in de OC-vergaderingen en lichten de OWI directeur in over slechte evaluaties. Deze is vervolgens verantwoordelijk voor het contact

met de docent. Het OC-lid **Communicatiewetenschap** ziet liever dat het mogelijk wordt directer in te grijpen, in plaats van via het OWI.

De OC **Sociologie** betreurt het dat de eigen, specifiek op de module geënte evaluatieformulieren zijn vervangen door de algemene Uvalon evaluatie. Voorheen werden de evaluaties verwerkt door een student en uitgebreid besproken in de opleidingscommissie. Graag zou de OC ook in de Uvalon evaluatie een aantal open vragen betrekken. De opleidingscommissie **Sociale Geografie** houdt naast Uvalon interactieve evaluaties. Dit zijn gesprekken met studenten onder leiding van een studentlid van de OC. Het student-lid maakt een verslag van deze gesprekken en een docent-lid maakt een verslag van de Uvalon evaluaties.

De volgende opleidingscommissies maken gebruik van verschillende evaluatiesystemen. Toch worden ze bij elkaar opgesomd om aan te geven wat er met de uitkomsten van de evaluaties gebeurt. De opleidingscommissies **Economie, Kunstmatige Intelligentie, Notarieel Recht en Klassieke Theologie** antwoorden de resultaten te bespreken, maar maken niet expliciet wat er met de uitkomsten gebeurt nadat ze zijn besproken.

De OC's **Fiscaal Recht, Filosofie, Franse Taal- en Letterkunde en Antropologie** bespreken de samenvattingen van de evaluaties en adviseren de OWI directeur wanneer er aanleiding toe is.

Vraag 4: 'Is er een evaluatieplan?'

Opleidingen zouden een 'evaluatieplan' moeten hebben om het evaluatieproces vast te leggen. Een voorbeeld van een (standaard) evaluatieplan is toegevoegd in bijlage 3. De meeste studenten die gevraagd zijn of zij weten of er een evaluatieplan is, antwoorden dat zij niet weten wat een evaluatieplan is. 80 % antwoordt dan ook geen evaluatieplan te hebben, terwijl de 20 % die antwoordt wel een 'plan' te hebben, opmerkt dat dit nog niet uitgewerkt is of nog steeds in de planning ligt.

Vraag 5: 'Vind je dat het systeem naar de voor jou belangrijke aspecten van het onderwijs kijkt?'

Op deze vraag was ieder opleidingscommissielid vrij om een antwoord te geven. Omdat de meesten in de eerste plaats met 'ja' of 'nee' antwoordden, zijn de vragen voor zoveel mogelijk gecategoriseerd naar '1 = nee'; '2 = ja'; '3 geen antwoord' '4 = ja, maar'; en '5 = nee, want...'. De meeste OC-leden geven een positief antwoord op de vraag of het evaluatiesysteem naar de belangrijke aspecten van het onderwijs kijkt.

68 % zegt dat het evaluatiesysteem hieraan voldoet. Er worden echter veel opmerkingen gemaakt over de gebruikte systemen. De opleidingscommissies **Antropologie**, **Economie**, **Politicologie** en **Sociologie** zijn van mening dat het evaluatiesysteem te kwantitatief is. Door middel van getallen worden alleen grote lijnen weergegeven. In de evaluatie is geen ruimte voor eigen opmerkingen en geeft zodoende geen volledig beeld van de module.

Psychologie en **Planologie** zijn tevreden met de informatie, die zij verkrijgen uit een combinatie van Uvalon en het eigen systeem. **Theologie** en **Pedagogiek** antwoorden eveneens tevreden te zijn; de eerste omdat het systeem goed is qua inhoud en de tweede omdat panelgesprekken in combinatie met Uvalon betere informatie beschikbaar stelt.

Alleen de opleidingscommissie **Planologie** is erg tevreden over de combinatie waarmee de faculteit evalueert. Het is een combinatie van het kwalitatieve Uvalon en een inhoudelijk gerichte eigen, ook anonieme evaluatie van het Groene Hart.

22 % antwoordt ontevreden te zijn over de gehele evaluatie of over een onderdeel van de evaluatie. In het laatste geval vertoont de evaluatie een belangrijk gebrek. De opleidingscommissie **Actuariaat** merkt op dat de timing van het afnemen van de evaluaties vaak slecht is en er geen alternatief tijdstip schijnt te zijn. Deze wordt aan het eind van het laatste college afgenomen. Dit leidt tot een vertekend beeld, mede omdat het tentamen niet in de evaluatie betrokken is. Het studentlid van de opleidingscommissie **Communicatiewetenschap** vindt het bezwaarlijk dat Uvalon slechts kan aangeven dat men tevreden of ontevreden is, maar niet waarom dit zo is. Juist de redenering achter het antwoord van de student kan worden gebruikt om modules te verbeteren.

Andere bezwaren die naar voren komen zijn dat studie specifieke problemen niet naar voren komen uit een algemene evaluatie; dat het studieprogramma in zijn geheel niet wordt geëvalueerd (vooral niet door Uvalon); dat tentamens in relatie tot de stof niet in de evaluatie worden opgenomen; en dat alleen naar de mening van studenten wordt gevraagd en niet naar die van docenten.

Slechts 3 % van de opleidingscommissies is van mening dat de evaluatie niet naar de belangrijke aspecten van het onderwijs kijkt. 7 % heeft geen antwoord gegeven.

Vraag 6: 'Wat gebeurt er met de uitkomsten van de evaluaties? Wat met de uitkomsten nadat ze zijn besproken?'

Ook vraag 6 nodigde uit tot een beschrijving van de gang van zaken in de betreffende opleidingscommissie. Uit deze vraag kunnen vier categorieën antwoorden gedistilleerd worden.

In de eerste categorie neemt de voorzitter van de opleidingscommissie of een ander lid van de opleidingscommissie contact op met de docent, wanneer hier volgens de uitkomst van de evaluaties aanleiding toe is. Dit is in 46,3 % het geval. In de tweede categorie (22 %) worden de uitkomsten van de evaluaties besproken in de opleidingscommissie waarna de uitslag aan het OWI (Onderwijsinstituut) wordt gerapporteerd. De OWI directeur onderneemt actie naar de desbetreffende docent toe, ofwel door middel van een gesprek, ofwel door schriftelijk contact. In de derde categorie (7,3 %) blijven de resultaten van de evaluaties hangen bij de opleidingscommissie. De resterende 24,4 % bestaat uit verschillende antwoorden (de vierde categorie).

Een kort overzicht: De opleidingscommissies **Economie** en **Planologie** vragen de docent om een plan te schrijven. Dit plan wordt vervolgens besproken met de OWI directeur of met een docent van de opleidingscommissie.

Opvallend is dat alleen in de opleidingscommissie **Fysische Geografie** zowel een docentlid als een studentlid een gesprek voeren met de docent, wanneer er uit de evaluatie blijkt dat er aanleiding toe is. De docent zet de gemaakte afspraken op papier, die vervolgens weer in de opleidingscommissie besproken worden. De uitkomsten kunnen worden teruggekoppeld naar de jaargroep door een studentlid van de opleidingscommissie of door de coach van het eerste en tweede jaar.

Vraag 7: 'Worden de resultaten van de evaluaties gepubliceerd of op een of andere wijze onder studenten bekend gemaakt?'

Op deze vraag hebben alle OC-leden geantwoord. Bij 90 % worden de resultaten van de evaluaties niet onder studenten gepubliceerd. De reden die het meest gegeven wordt voor dit hoge percentage is dat de OC-stukken als vertrouwelijk behandeld worden en als zodanig dus niet openbaar gemaakt kunnen worden.

10 % zegt dat de studenten wel de mogelijkheid hebben op een bepaalde wijze de resultaten van de evaluaties te bekijken. **Het Groene Hart (Planologie)** vat de resultaten van Uvalon en de eigen evaluatie samen en hangt ze op het prikbord. Ook is het mogelijk dat studenten de bespreking van de verslagen, die n.a.v. de evaluaties gemaakt worden, bijwonen. Bij **Theologie** worden de resultaten van de panelgesprekken ter inzage gelegd,

maar hier wordt weinig gebruikt van gemaakt. Bij **Communicatiewetenschap** is het voorstel gedaan de uitslagen van de evaluaties op internet te zetten, zodat ook studenten ze kunnen bekijken. Studenten nemen tenslotte de moeite de evaluaties in te vullen, aldus het studentlid Communicatiewetenschap. De resultaten worden op geen enkele faculteit als regel onder studenten bekend gemaakt.

Vraag 8: Kun je op een schaal van 1 tot 10 je mening geven over:

a) de werking van het evaluatiesysteem

Deze laatste vraag is bedoeld om een inschatting te maken van de mening van de OC-leden ten aanzien van het evaluatiesysteem. De gevonden gemiddelden zijn niet meer dan een indicatie van de mening van het OC-lid. Het doel is niet het evaluatiesysteem in zijn geheel te beoordelen op grond van dit gemiddelde. Niet alle OC-leden hebben een cijfer gegeven; op vraag a hebben 30 leden een antwoord gegeven en op vraag b hebben 28 leden antwoord gegeven. De overigen hebben we gevraagd om in plaats van een cijfer een laatste opmerking te geven op het evaluatiesysteem. Aan degenen die wel een cijfer hebben gegeven, hebben we zo veel mogelijk gevraagd naar een toelichting bij de cijfers, omdat blijkt dat een laag cijfer vaak een aanwijsbare oorzaak heeft. Het gemiddelde cijfer voor de werking van het gebruikte evaluatiesysteem bedraagt een 6,7. Een overzicht van de cijfers toont aan dat er slechts zes onvoldoendes gegeven zijn. (Een 5,5 of lager wordt beschouwd als onvoldoende.) De overige 24 Oc-leden hebben een cijfer gegeven gelijk aan of hoger dan een zes. Opvallend is dat het docentlid van de opleidingscommissie **Culturele Studies** een 10 geeft voor het evaluatiesysteem dat zij gebruiken. De opleidingscommissies **Planologie** en **Mediterrane Archeologie** geven een 3 aan het systeem. Lagere cijfers zijn er niet gegeven.

b) de behandeling van de resultaten

Het gemiddelde cijfer dat de OC-leden geven aan de wijze waarop de resultaten van de evaluaties behandeld worden, bedraagt een 6,2. Van de 28 cijfers zijn er acht onvoldoende. **Informatica** is positief over de behandeling van de evaluaties en geeft zodoende een 8 ½. De opleidingscommissies **Mediterrane Archeologie** en **Politicologie** zijn niet tevreden. Zij geven respectievelijk het cijfer 1 en 4.

Een overzicht van de gemiddelde waardering van het gebruikte evaluatiesysteem staat hieronder in tabel 2. Het Uvalon evaluatiesysteem wordt twee punten lager gewaardeerd dan de 'overige systemen' en een combinatie van Uvalon en een eigen gekozen evaluatie. De combinatie

bestaat meestal uit Uvalon en daarnaast een panelgesprek of een eigen evaluatie formulier met open vragen. Bij dit schema moet opgemerkt worden dat het aantal cijfers waarvan het gemiddelde is genomen, verschilt per evaluatiesysteem.

Tabel 2: *gemiddelde waardering van het evaluatiesysteem*

Evaluatiesysteem	Vraag 8a	Vraag 8b
Uvalon	5,5	5,4
Overige systemen	7,7	7
Combinatie	7,4	7

Conclusie

Gelukkig blijkt dat driekwart van de OC's zich daadwerkelijk met evaluaties bezig houdt. En dat het grootste deel daarvan zich ook daadwerkelijk inzet om de resultaten om te zetten in onderwijsverbetering. Uit de analyse van de vragen komt een gematigd positief beeld naar voren ten aanzien van de verschillende evaluatiesystemen. Een combinatie van Uvalon en een eigen evaluatieformulier met meerdere open vragen wordt beter gewaardeerd door de leden van de opleidingscommissies. Dit omdat hierbij zowel het opleidingsspecifieke, als het vergelijkbare, kwantitatieve element van het onderwijs aan bod komt. Met name als het om kleinere werkgroepen, practica of projecten gaat, is men gebaat bij evaluatieformulieren met open vragen. Ook panel gesprekken en trimester responsgroepen vormen een aanvulling op evaluaties bestaand uit gesloten vragen.

Het is de taak van de OWI directeur om een docent op het matje te roepen. Er wordt echter door veel OC's commentaar gegeven op deze indirecte vorm van communicatie. De OWI directeur zou samen met een docentlid of een studentlid van de opleidingscommissie naar de docent kunnen gaan om een gesprek te voeren.

De uitkomsten van evaluaties zijn niet geheim, en slechts in zeldzame gevallen vertrouwelijk. Toch blijkt dat de uitkomsten bijna nooit openbaar gemaakt worden. Het is mogelijk samenvattingen te publiceren, zodat studenten (die tenslotte de evaluaties invullen) ze kunnen inzien. Uit het onderzoek blijkt dat OC's die de uitkomsten publiceren in het algemeen tevreden zijn over hun evaluatiesysteem.

Helaas blijkt dat de vaak positieve gang van zaken niet op papier is vastgelegd. Het onderzoeksbureau is van mening dat de aanwezigheid van een evaluatieplan alleen maar ten goede kan komen aan de helderheid, kwaliteit en continuïteit van het evaluatieproces. Daarom hebben wij een model hiervoor toegevoegd, in bijlage 3.

Hoofdstuk 5: De Uvalonprocedure

~ *Onderwijzen is het ondersteunen van studeren* ~

Inleiding

Wat is Onderwijs?

De methode Uvalon is opgezet met een bepaalde basisgedachte over wat precies onderwijs nu eigenlijk inhoudt. Om het beestje te kunnen evalueren moet het ook een naam hebben. Deze basisgedachte van Uvalon over onderwijs stoelt op het idee dat de student actief kennis verwerft. Men gebruikt termen zoals "student georiënteerd onderwijs", "onderwijs opbrengst" (wat de student er zoal van moet opsteken). De docent ondersteunt de student bij zijn tocht door de universiteit, door middel van cognitieve aspecten, motivationele aspecten en stimulering van de zelfstandigheid

- *Cognitieve aspecten: het geven van inzicht in de stof, hoofd-, bijzaken aangeven, studeer aanwijzingen etc.*
- *Motivationele aspecten: affecties voor de stof overbrengen, belangstelling wekken, het enthousiast maken om goed te studeren etc.*
- *Stimuleren van de zelfstandigheid: zelfstandige omgang met kennis en vaardigheden, bepalen van eigen mening, eigen interpretatie van de stof stimuleren etc.*

Aan het eind van elk onderwijsonderdeel toetst de docent of de student genoeg heeft opgestoken, en bepaalt de student of de ondersteuning van de docent en de voorzieningen waar hij gebruik van heeft gemaakt, voldoende is geweest. Op dit moment komt de evaluatie om de hoek kijken.

Didactische evaluatie

Didactische evaluatie houdt niet in dat de student de inhoud van een vak beoordeelt, maar de didactische vaardigheden van de docent. Het beoordelen van vakinhoudelijke aspecten zou het best moeten worden overgelaten aan vakspecialisten, docenten van andere vergelijkbare opleidingen en de arbeidsmarkt. Een student heeft hier nog te weinig kennis en overzicht van het hele vakgebied dit te kunnen beoordelen, volgens de makers van Uvalon.

Bij programma-evaluatie heeft de student wel een actievere rol, omdat hij de aangewezen persoon is, die kan kijken of de vakken op elkaar aansluiten, of het studiep pad helder en consistent is, of er op verschillende

plaatsen voldoende aandacht besteed wordt aan algemene vaardigheden etc. In dit onderzoek wordt echter geen aandacht besteed aan dergelijke evaluaties.

De Uvalon procedure

1. Vaststelling welke modules geëvalueerd zullen worden
2. Vaststellen wanneer er geëvalueerd wordt
3. Tijdig verzending formulieren aan docenten
4. Afspraken over afname enquêtes en inzameling
5. Verwerking van de gegevens
6. Versturen rapportage naar betrokkenen
7. Overleg in commissie (evaluatie commissie, OC)
8. Overleg per vak
9. Nader gesprek met studenten (facultatief)
10. Opstellen rapportage naar studenten

Omgaan met uitkomsten van Uvalon

Kwaliteitsverbetering, dat is waar het allemaal om gaat. En hoewel evaluatie-uitkomsten iets zeggen van een periode uit het verleden, kunnen ze helpen bij het verbeteren van het onderwijs in de toekomst. Als er kritiek doorklinkt in de uitkomsten, wil dat helemaal niet zeggen dat het onderwijs of de docent slecht is. Maar slechte uitkomsten moeten ook niet "wegverklaard" worden. In een individueel gesprek met een docent, kan dit makkelijk gebeuren: "ik ben een tijdje ziek geweest", "het was een lastige groep". Vaak kan je niet makkelijk vaststellen of de docent daadwerkelijk (een beetje) gelijk heeft. Maar het gevolg van een individueel gesprek is vaak dat er niets veranderd.

Daarom stellen de makers van Uvalon voor dat de evaluatie-uitkomsten "organisatorisch" ingebouwd worden. De uitkomsten moeten eerst "gezamenlijk" besproken worden. Want onderwijs kan ook alleen maar gezamenlijk verbeterd worden. Een interpretatiemoment waar de docent samen met enkele anderen nagaat of het commentaar van de studenten terecht is. Docenten moet ruimte worden gegeven om te kunnen experimenteren, een zorgvuldige weging van de uitkomsten is daarom belangrijk.

Het interpretatiemoment, een lelijk woord

Dit interpretatiemoment neemt een belangrijk plaats in het evaluatieproces. Hoe ga je om met de positieve en negatieve boodschappen die uit de evaluaties voortkomen? Hoe bepaal je wanneer

er actie zal worden ondernomen om het onderwijs te verbeteren? En wie bepalen dat?

Uit voorgaande hoofdstukken blijkt dat driekwart van de OC's betrokken is bij de evaluaties. Maar niet iedereen wordt er op dezelfde actieve manier bij betrokken. Het Onderzoeksbureau is van mening dat alle OC's actief moeten worden betrokken bij het evaluatieproces. Dat de manier waarop een evaluatiesysteem werkt, de plaats van het interpretatiemoment en de rol van de OC's, moet worden vastgelegd in een evaluatieplan (nu nog maar het geval bij 20% van de ondervraagden).

Studenten en docenten in een OC zijn de personen in een opleiding die actief kunnen nadenken over onderwijsverbetering en kwaliteit. De studentenvertegenwoordigers zijn belangrijk omdat zij de groep vertegenwoordigen waar onderwijs eigenlijk om draait, en waar men de informatie vandaan haalt. Aan de UvA is het een goede (misschien reeds verloren gegane?) traditie dat de stem van studenten positief wordt gewaardeerd, omdat zij vaak frisse en nieuwe ideeën kunnen aandragen. De docentenvertegenwoordigers zijn belangrijk, omdat zij de mening van de opleiding kunnen weergeven over hoe het onderwijs moet worden ingericht. Bovendien weten zij meer dan studenten hoe het is om onderwijs te geven, wat de knelpunten daarbij zijn. Een OC is dus een plek waar de evaluatie-uitkomsten besproken dienen te worden.

Gezamenlijk de uitkomsten behandelen, wil nog niet zeggen dat de OC meteen het aangewezen orgaan is om met een individueel docent te gaan praten over de uitkomsten. Zowel als de uitkomst positief, als negatief blijkt te zijn.

Uit het onderzoek blijkt dat er vier verschillende wegen bewandeld worden na een evaluatie:

1. De voorzitter, of een ander lid van de OC neemt contact op met een docent (46.3%).
2. Verslag van bespreking OC naar onderwijsinstituut, en onderwijsdirecteur onderneemt actie (22%).
3. Met uitkomsten worden niets gedaan (7.3%)
4. Anders (24%)

Conclusie

Officieel zou een OC na behandeling van een evaluatie een advies moeten schrijven aan een onderwijsdirecteur, die daarna beslist of er stappen worden genomen. Waarna deze rapporteert aan de OC. Maar dit is een omslachtige methode, die veel tijd en moeite in beslag neemt. Bovendien zou dit de tegenstelling tussen OWI en OC te veel in de hand kunnen

werken. OC en OWI kunnen tegengestelde belangen hebben. Ook is uit de onderzoeksresultaten gebleken dat de OC's het gevoel hebben dat er te weinig naar ze geluisterd wordt, of dat ze te weinig resultaat zien.

Daarom is het de mening van het Onderzoeksbureau dat een OC, of leden van de OC samen met een onderwijsdirecteur de resultaten bespreken en beslissen wat een vervolg actie zou kunnen zijn. Vervolgens wordt er een evaluatiegesprek met de betreffende docent gevoerd.

Maar niet alleen negatieve uitkomsten verdienen de aandacht. Onderwijsverbetering wordt gestimuleerd door ook de positieve uitkomsten te bespreken en te verwerken in de opleiding.

Maar 10% van de ondervraagde opleidingen publiceert de uitkomsten. Toch zou dit standaard moeten gebeuren. Dat dit niet gebeurt, is een beetje koudwaterrees. Studenten hebben het recht de uitkomsten in te zien en te interpreteren. Bovendien vullen zij de evaluatieformulieren in, maar zien nooit het directe resultaat van hun opmerkingen. Op die manier wordt de stimulans om mee te doen, steeds minder (de zogenaamde evaluatiemoehheid). Bovendien is het de mening van het Onderzoeksbureau dat zowel de docenten, als de studenten de kwaliteit van de opleiding bepalen. Goede resultaten van een evaluatie kunnen een stimulans zijn om de opleiding te verbeteren.

Hoofdstuk 6: Overige evaluatiesystemen

Een groot aantal opleidingen maakt gebruik van andere evaluatiesystemen dan Uvalon. Zelfs als we alleen naar de module-evaluaties kijken, zoals in dit onderzoek, is er een grote verscheidenheid aan systemen. Evaluaties die kijken naar een heel jaar (vb. propedeuse-enquêtes), of naar een heel opleidingsprogramma, (vb. exit-enquêtes of de tevredenheidsmonitor) hebben we buiten dit onderzoek gehouden.

De opleidingsspecifieke evaluatiesystemen worden zowel gebruikt in combinatie met Uvalon, als als alternatief voor Uvalon. Ondanks de grote verscheidenheid is het mogelijk een tweedeling te maken in de evaluatiesystemen. Hieronder zullen beide types worden besproken, samen met de voor- en nadelen die aan elk zijn verbonden. Daarna zullen we een aantal aanbevelingen doen.

Opleidingsspecifieke schriftelijke evaluatie

Veel opleidingen gebruiken eigen schriftelijke evaluatiesystemen. Deze zijn er dan ook in vele soorten en maten. Als je op onderwijsinstuutniveau kijkt wordt deze vorm van evalueren gebruikt bij 12 van de 17 OWI's. Deze evaluaties zijn ontwikkeld om zowel algemene informatie, als ook

opleidingsspecifieke informatie te verkrijgen en zijn dan ook per opleiding of instituut verschillend.

Op verschillende manieren kan er onderscheid worden gemaakt. Sommige evaluaties gebruiken open vragen met veel ruimte voor opmerkingen van de studenten. Voordeel hiervan is dat het studenten niet aan een aantal van tevoren vastgestelde categorieën bindt. Andere gebruiken uitsluitend gesloten vragen, wat statistische verwerking en vergelijking makkelijker maakt. Vaak wordt er ook een combinatie van deze twee gebruikt.

Een ander onderscheid binnen de module-evaluaties is de inhoud. Welke elementen worden meegenomen in de vragen, naar welke aspecten kijkt de enquête? Hoe gedetailleerd worden de verschillende onderdelen geoperationaliseerd in de vraagstellingen? Ook hier geldt dat, als er aan minimumeisen van representativiteit, betrouwbaarheid en validiteit is voldaan, de keuze voor meer of minder elementen en de mate van uitwerking, een keuze is die moet passen binnen de wensen van zowel studenten, docenten als de opleiding in zijn geheel.

Mondeling evaluatie-interview

Ook deze tweede evaluatievariant wordt veel gebruikt. Op ruim tweederde van de onderwijsinstellingen wordt op de een of andere manier het onderwijs (mede) geëvalueerd door het houden van responsgroepen of paneldiscussies. Deze evaluatiesystemen maken allemaal gebruik van een mondeling interview met studenten die de module hebben gevolgd. Maar ook hier zijn veel verschillende uitwerkingen van deze hoofdvorm mogelijk.

Het eerste onderscheid dat gemaakt kan worden, is dat tussen een panelgesprek waar, zoals de naam al zegt, een panel van studenten op de een of andere manier is geselecteerd, en een responsgroep waarin alle studenten zitting hebben die de module hebben gevolgd. De keuze voor de een of ander zal vaak afhangen van de groepsgrootte van de desbetreffende module. De eventuele selectie kan via interesse lopen, maar ook willekeurig zijn. Het voordeel van willekeur is dat het de validiteit van de conclusies verhoogt, het voordeel van selecteren op interesse is dat de studenten meer betrokken zullen zijn bij het onderwijs dat ze moeten evalueren.

Een tweede keuze die gemaakt moet worden is hoe het gesprek verloopt. Er zal meestal sprake zijn van een evaluator die het gesprek leidt, en er ook een verslag van maakt. Dit kan een OC-lid zijn, een collega-docent, een ouderejaars of iemand die speciaal is aangesteld om de evaluaties te leiden. Voor het vaststellen van de agenda van het gesprek, en de 'checklist' die afgelopen wordt, kan van tevoren overleg zijn tussen een aantal studenten en de 'evaluator'.

Een derde onderscheid is het al dan niet aanwezig zijn van de desbetreffende docent. Het voordeel van zijn / haar aanwezigheid is dat de gesignaleerde problemen duidelijk overkomen en de docent toelichting kan geven op de ervaren problemen. Een nadeel is dat het voor studenten moeilijker zal zijn om de problemen rechtstreeks (en daarom niet anoniem) te melden.

Voor- en nadelen

Opleidingsspecifieke schriftelijke enquêtes delen met Uvalon hun signalerende karakter. Daarnaast hebben ze, door hun meer specifieke vraagstelling, hun grotere flexibiliteit en de "locale" verwerking, ook wel een diagnostische werking, dit in tegenstelling tot Uvalon. Toch is het vaak nodig om dieper en specifieker op bepaalde modules of problemen in te gaan. Hiervoor zijn panelgesprekken bijzonder geschikt. Zeker wanneer de gesprekken goed worden gestructureerd, en er sprake is van heldere verslaglegging, geven panelgesprekken veel inzicht in de problemen. En kan er veel informatie over de oplossing van die problemen uit komen. Niet voor niets wordt er op de meeste onderwijsinstututen gewerkt met een combinatie van Uvalon, eigen schriftelijke enquêtes en/of panelgesprekken.

Het voordeel van opleidingsspecifieke enquêtes ten opzichte van Uvalon is dat er meer rekening kan worden gehouden met de wensen van de opleiding, de docenten en de studenten. Daarnaast kan in deze enquêtes meer worden ingegaan op de aard en inhoud van eventuele problemen, door het invoegen van open vragen en de meer vakspecifieke vraagstelling. Dit in tegenstelling tot de beperkte, signalerende, functie van Uvalon.

Het nadeel van deze eigen enquêtesystemen is dat ze nog steeds weinig (statistische) waarde hebben bij kleine groepen, en dat ze niet erg diep kunnen ingaan op de gesignaleerde problemen. Ook is het in tegenstelling tot Uvalon niet mogelijk om de resultaten te vergelijken met andere opleidingen. De vergelijking zal altijd gebaseerd zijn op eerdere resultaten aan dezelfde opleiding.

Het grote voordeel van panelgesprekken en responsgroepen is dat er direct contact is tussen de student en de evaluator, en eventueel de docent. Daarnaast is het mogelijk om naast probleemvindend ook probleemoplossend bezig te zijn. Studenten kunnen aangeven hoe zij denken over het vak, over de problemen die zij zien, maar vooral hoe zij denken dat die problemen zijn te verhelpen. Dit leidt, mits er met de resultaten van de gesprekken ook daadwerkelijk wat gedaan wordt, tot een verbetering voor zowel studenten, docenten als de opleiding in het algemeen.

Aanbevelingen

- In het kiezen van een evaluatiesysteem is het aan te raden om bewust te kiezen voor differentiatie. Uvalon en/of een eigen schriftelijke enquête voor grote colleges en groepen, panelgesprekken voor kleinere werkgroepen, en daar waar problemen gesignaleerd zijn.
- Expliciteer bij het kiezen voor een bepaald evaluatiesysteem duidelijk de voorkeuren van de zowel de docenten, studenten als de opleiding. Een heldere afweging van deze voorkeuren zal leiden tot meer betrokkenheid bij de evaluaties.
- Elk evaluatiesysteem valt of staat met een goede behandeling van de uitkomsten. Leg daarom vast wat er door wie gedaan wordt met de resultaten van de evaluatie in een evaluatieplan. Leg hierin ook vast hoe de resultaten gepubliceerd gaan worden.

Hoofdstuk 7: Conclusies en Aanbevelingen

Conclusies

In dit laatste hoofdstuk van het onderzoek kijken we terug op de vijf vragen die we aan het begin hebben gesteld om zo te kunnen concluderen 'hoe er met evaluaties aan de UvA wordt omgegaan'.

1. Welke verschillende evaluaties worden er gebruikt aan de opleidingen?

Het is mogelijk om een driedeling te maken in de gebruikte evaluatiesystemen. Naast Uvalon is er sprake van opleidingsspecifieke schriftelijke enquêtes en mondelinge evaluatie-interviews. Op de meeste onderwijsinstellingen wordt gewerkt met een combinatie van deze drie.

2. Hoe worden de verschillende evaluaties gewaardeerd?

De gemiddelde cijfers voor de werking van het gebruikte evaluatiesysteem en aan de wijze waarop de resultaten van de evaluaties behandeld worden zijn voldoende. Wanneer er onderscheid gemaakt wordt in de gebruikte evaluatiesystemen, blijkt dat ofwel een combinatie van Uvalon en een evaluatie naar eigen keuze, ofwel alleen een overige evaluatie hoger gewaardeerd worden dan alleen het gebruik van Uvalon.

3. Wat wordt er met de resultaten van de evaluaties gedaan en in hoeverre worden de uitkomsten van de evaluaties in de opleidingscommissie behandeld?

Ook deze vraag kan per opleiding verschillend beantwoord worden. Bij ruim driekwart van de opleidingen speelt de OC een rol in de bespreking en verwerking van de evaluaties. Deze rol wordt echter per OC anders ingevuld. Daar waar de OC geen deel heeft in de behandeling van de evaluatieresultaten, gaan ze, als ze tenminste behandeld worden, direct naar het OWI. Er vindt dan geen controle plaats, op de resultaten en de eventuele problemen, door docenten en studenten.

4) Wat is de rol van studenten in het evaluatieproces?

Studenten hebben een aantal belangrijke functies in het evaluatieproces:

- Als consumenten van onderwijs
- Als controleurs van onderwijs
- Als (informatie) bron voor kwaliteitsverbetering

In het algemeen kunnen we concluderen dat een overzicht van de evaluaties een zeer gevarieerd beeld geeft. Verschillende evaluatiesystemen leven naast elkaar. Daarnaast is de manier waarop de resultaten van deze evaluaties verzameld, verwerkt, geïnterpreteerd en verspreid worden bijna bij elke opleiding anders. Ook de kwaliteit van de evaluaties loopt sterk uiteen. Men kan concluderen dat er nog een hoop verbeterd kan worden aan het evaluatieproces aan de Universiteit van Amsterdam.

Uit deze conclusies komen de volgende aanbevelingen voort:

Aanbevelingen

Deze aanbevelingen zijn slechts een samenvatting van de aanbevelingen die over de verschillende hoofdstukken verdeeld zijn.

- Het maken van een duidelijke, weloverwogen keuze voor een evaluatie systeem. Bijvoorbeeld een combinatie van Uvalon met een eigen systeem. Dit eigen systeem (vb. panelgesprekken) kan bijvoorbeeld ingezet worden wanneer het gaat om nieuwe modules, probleemgevallen en in alle andere gevallen “at random”.
- Het vastleggen van een evaluatieplan, waarin het hele evaluatieproces is opgenomen. En bovendien alle taken, rechten van de betrokkenen zijn opgenomen (OC's, docenten, OWI's en studenten).
- Het publiceren van de evaluatie-uitkomsten. Dit onderdeel moet ook in het evaluatieplan worden opgenomen. Hoe publiceert je de uitkomsten van de evaluaties en hoe zorg je ervoor dat je de studenten kennis laat nemen van geboekt succes met het verbeteren van de onderwijskwaliteit.
- Het beter betrekken van de OC in het evaluatieproces. De OC's krijgen samen met het onderwijsinstituut, of de opleidingsdirecteur een centrale taak in het evaluatieproces. De voorzitter van de OC en de opleidingsdirecteur kunnen samen een evaluatiegesprek voeren.
- De betrokken docenten uitnodigen bij een vergadering van de OC, waar de evaluaties behandeld worden. Op deze wijze worden alle leden, en dus ook studentleden van de opleidingscommissie betrokken bij het gesprek met een docent.

- Men zou een modulevertegenwoordiger kunnen aanwijzen, die aan de OC rapporteert over een bepaald vak. Deze student wordt gevraagd gedurende het vak het aanspreekpunt te zijn voor studenten. Wanneer het vak niet verloopt volgens de afspraken in de studiegids, is het de taak van de modulevertegenwoordiger dit te melden aan de opleidingscommissie.
- Evalueren moet geen verplicht bureaucratisch proces worden, waarmee een sluitend oordeel wordt geveld over een vak. Maar het moet juist als hulpmiddel worden gezien ter ondersteuning van een continue verbetering van het onderwijs. Positieve uitkomsten van een evaluatie verdienen even veel aandacht als negatieve.

We hopen dat deze aanbevelingen bij zullen dragen aan de kwaliteit van de evaluaties, en aan het verbeteren van het onderwijs aan de Universiteit van Amsterdam.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Overzicht van de opleidingscommissies die zijn opgenomen in het onderzoek:

Actuariële Wetenschappen
Antropologie
Bedrijfs- en Industriële statistiek
Communicatiewetenschap
Culturele Studies
Economie
Filosofie
Fiscaal Recht
Fiscale Economie
Franse Taal- en Letterkunde
Fysische Geografie
Informatica
Italiaanse Taal- en Letterkunde
Klassieke Theologie
Kunstmatige Intelligentie
Medische Biologie
Mediterrane Archeologie
Muziekwetenschap
Nederlandse Taal- en Letterkunde
Notarieel Recht
Oost-Europese Studies
Pedagogische Wetenschappen
Planologie
Politicalologie
Scheikunde
Sociale Geografie
Sociologie
Spaanse Taal- en Letterkunde
Wetenschapsdynamica
Wiskunde

Bijlage 2: De vragenlijst voor studentleden en docentleden van de opleidingscommissies

- Vraag 1: Welke evaluaties gebruiken jullie?
- Vraag 2: Is de OC zelf betrokken bij onderwijsevaluaties?
- Vraag 3: Op welke manier is de OC bij de evaluatie betrokken?
- Vraag 4: Is er een evaluatieplan?
- Vraag 5: Vind je dat het evaluatiesysteem naar de voor jou belangrijke aspecten van het onderwijs kijkt?
- Vraag 6: Wat gebeurt er met de uitkomsten van de evaluaties? Wat met de uitkomsten nadat ze zijn besproken?
- Vraag 7: Worden de uitkomsten gepubliceerd, of op een andere wijze onder studenten verspreid?
- Vraag 8: Kun je op een schaal van 1 tot 10 je mening geven over:
- a) de werking van het evaluatiesysteem
 - b) de behandeling van de resultaten.
- Geef eventueel een toelichting:

Bijlage 3: Het evaluatieplan

Inleiding

Waarom is een evaluatie plan volgens ons belangrijk. Tijdens het onderzoek is gebleken, dat er veel verschillen zijn per opleiding en per onderwijsinstituut welke evaluaties er bestaan en hoe er mee om wordt gesprongen. Wij vinden dat dit goed geregeld moet worden. En dat de taak van de OC hierin duidelijk vastgelegd moet zijn.

Een evaluatieplan is daarvoor noodzakelijk. Een evaluatieplan is een schriftelijk stuk waarin de taken van iedereen die betrokken is in het evaluatieproces, en vooral de OC, duidelijk staan vermeld. Hieronder noemen wij een aantal punten die in een standaard evaluatieplan moeten worden opgenomen.

Stap 1: De evaluatie

- Welke evaluaties worden aan de opleiding gebruikt?
- Wie heeft de verantwoordelijkheid voor verspreiding en inname?
- Het evaluatiemoment (tijdens het college, of tijdens het tentamen)

Stap 2: De verwerking

- Wie verwerkt de evaluatieformulieren?
- In welke tijdspanne worden de resultaten bekend en gepresenteerd aan de OC?

Stap 3: Bespreking van de resultaten

- Wanneer bespreekt de OC de resultaten (afhankelijk van de duur van de module).
- De tijdspanne die de OC heeft om de evaluaties te bespreken
- *Voorgesteld wordt dat een OC minstens 6 keer per jaar bijeenkomt. En maximaal in een trimester (volgend op de module) de evaluatie bespreekt en beslist wat de te ondernemen stappen zijn (en voeren die natuurlijk ook zo snel mogelijk uit).*

Stap 4: Het advies

- De OC schrijft een advies en rapporteert aan het OWI
- Optie1: De voorzitter van de OC en de onderwijsdirecteur (of een andere verantwoordelijke bij het OWI) bespreken gezamenlijk het rapport en de te ondernemen stappen.
- Optie 2: De onderwijsdirecteur bespreekt gezamenlijk met de OC de evaluaties.

Stap 5: Het evaluatiegesprek

- De tijdspanne waarbinnen het evaluatiegesprek wordt gehouden
- Wie het evaluatiegesprek voert (onderwijsdirecteur + OC voorzitter)
- *Facultatief*: Welke afspraken kunnen er gemaakt worden met de individuele docent? Bijv. een plan van aanpak.

Stap 6: Publicatie

- Publicatie van de samenvattingen van de evaluaties: internet; e-mail; prikbord; het ter inzage leggen bij onderwijsbalie, secretariaat.